

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО

Наталія Петельнікова,

старший викладач циклу підготовки

персоналу пробації Білоцерківського центру

підвищення кваліфікації персоналу Державної

кримінально-виконавчої служби України

ORCID: 0000-0003-4910-2625

<https://doi.org/10.37374/2019-36-07>

УДК 342.72/.73 : 341.231.14

Міжнародні механізми захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених

В останні роки в нашій державі відбулися значні зміни, як у внутрішній, так і в зовнішній політиці нашої країни. Їхнім дороговказом, на нашу думку, послугували: схвалення Указом президента України № 5/2015 від 12.01.2015 року «Стратегії сталого розвитку Україна-2020», обрання шостого президента України та обрання Верховної Ради України IX скликання [1]. Крім цього Україна впевнено крокує шляхом реформ в механізмі функціонування органів державної влади, не останнє місце серед яких займає Державна кримінально-виконавча служба України (далі – ДКВС України).

Сутність реформи у даній сфері розкривається, в першу чергу, через налагодження діалогу між засудженими та ув'язненими з представниками державної влади, а також забезпечення таких умов відбування кримінальних покарань та тримання осіб, взятих під варту, де вірогідність порушення прав та законних інте-

ресів засуджених та ув'язнених зводиться до мінімуму. Адже відповідно до статті 63 Конституції України «Засуджені користуються всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду» [2]. Але на жаль, вказані норми головної Закону нашої держави дуже часто порушуються. У свою чергу, більша частина людей, що відбувають кримінальне покарання у виді обмеження чи позбавлення волі, або які знаходяться в установах для тримання осіб, щодо яких як запобіжний захід обрано тримання під вартою, або до яких застосовано тимчасовий чи екстрадиційний арешт являються незахищеною верствою населення, що не завжди можуть скористатися платними послугами адвокатів чи інших спеціалістів в правовій сфері через скрутний матеріальний стан. Тому вивчення системи захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених є актуальним та важли-

вим питанням для нашого дослідження.

Питання міжнародного захисту прав та законних інтересів людини та громадянина у своїх працях досліджувало багато вітчизняних та міжнародних науковців, серед них хочеться зазначити наступних: Абамідзе А. Х., Алієв З. Г., Белов Д. М., Валієв Р. М., Каюлова А. Р., Литвиненко І. Л., Ліщина І., Палінчак М. М., Бисага Ю. М., Решетов Ю. С., Самовік Ю. В., Тіумов О. І. та інші. Питання захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених вивчали такі науковці: Джужа О. М., Лисодєд О. В., Степанюк А. Х., Іваньков О. І., Чеботарьова Ю. А., Човган В. О., та інші.

Метою написання статті є вивчення міжнародних механізмів захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених. Для досягнення даної мети були поставлені наступні завдання: проаналізувати стан реформи Державної кримінально-виконавчої служби України за останні роки; розглянути сутність поняття «правова система захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених»; розглянути міжнародні інституції, що функціонують у сфері захисту прав людини загалом, та засуджених і ув'язнених зокрема; проаналізувати можливість звернення до вищезазначених інституцій засуджених та ув'язнених з індивідуальними скаргами.

Нині, обов'язок виконувати більшість кримінальних покарань, а саме 8 з 12, що передбачені Кримінальним кодексом України, покладається на Державну кримінально-виконавчу службу України. З цього стає зрозумілим, що в більшості випадків питання дотримання прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених залежить від персоналу саме цієї служби. Тому, на нашу думку, дослідженню стану реформуванню ДКВС України важливо приділити увагу.

За часи незалежності кримінально-виконавча система України

зазнала низки змін та трансформацій, але у даній статті ми наголосимо лише на тих змінах, які на нашу думку суттєво вплинули на можливість захисту прав та законних інтересів засудженими та ув'язненими.

Початок реформування на урядовому рівні розпочався з ухвалення постанови Кабінету Міністрів України від 11 липня 1991 року № 88 «Про основні напрями реформи кримінально-виконавчої системи в Українській РСР». В основу реформи було покладено Декларацію про державний суверенітет України та Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями – прийняті Організацією Об'єднаних Націй [3, с. 4-5].

Наступним кроком реформування було створення 22 квітня 1998 року Указом Президента України № 344 у складі Міністерства внутрішніх справ України на базі Головного управління виконання покарань було створено Державний департамент України з питань виконання покарань як центральний орган виконавчої влади [4].

12 березня 1999 року Указом Президента України № 248/99 Державний департамент України з питань виконання покарань було виведено з підпорядкування Міністерства внутрішніх справ [5].

2010 рік став для ДКВС України особливим, через те, що відповідно до Указу Президента України № 1085/2010 було утворено Державну пенітенціарну службу України, діяльність якої координувалась Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції України [6]. До речі, варто зазначити, що ця подія стала певною точкою відліку стосовно засуджених і ув'язнених. Оскільки термін «пенітенціарний» походить від латинського слова «poenitentia» та означає «каяття», то підхід до виконання кримінальних покарань та запобіжного заходу у виді тримання під вартою, поступово почав змінювати свою сутність від карального підходу до реабілітаційного.

18 травня 2016 року відбувся черговий крок реформування, а саме постановою Кабінету Міністрів України №343 «Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції» – цією постановою було ліквідовано Державно пенітенціарну службу України та покладено на Міністерство юстиції України завдання та функції реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації [7].

Ще одним важливим актом на шляху реформ є постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 року №709 «Про утворення міжрегіонального органу Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань». Даною постановою було утворено Адміністрацію ДКВС України – юридичну особу публічного права міжрегіональний територіальний орган Міністерства юстиції України з питань виконання кримінальних покарань [8].

Та останнє, про що ми хотіли зазначити – це прийняття Паспорту реформи пенітенціарної системи та пробації, який затверджено рішенням колегії Мін'юсту від 28.03.2018 року (протокол № 01/2008). При цьому варто відмітити, що це документ, який не прописує чітких дій реформування, а встановлює кінцеву мету.

Аналізуючи вищезазначене, ми можемо зрозуміти, що хоча реформа Державної кримінально-виконавчої служби України за останні роки у набирає обертів, але чи вплинуло це у свою чергу на процес позитивних змін у сфері захисту прав і законних інтересів засуджених та ув'язнених – залишається відкритим питанням. Саме тому розгляд можливих механізмів захисту своїх прав засудженими та ув'язненими є досить важливим.

На думку Магновського І. Й., чітко точку зору ми розділяємо у даному твердженні, інститут захисту прав і свобод виникає тоді, коли вони порушуються або, коли вжива-

ються заходи, спрямовані на відновлення порушеного права чи свободи [9, с. 10].

Таким чином, беручи до уваги дане твердження, ми пропонуємо розглядати правову систему захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених як сукупність різних механізмів, якими можуть скористатися засуджені та ув'язнені у разі порушення їхніх прав чи законних інтересів, з метою їхнього захисту чи відновлення.

Що стосується міжнародних механізмів захисту прав та законних інтересів людини та громадянина загалом, а також засуджених і ув'язнених зокрема, то їх не потрібно розділяти на окремі групи. Попередньо ми зазначали, що засуджені та ув'язнені користуються усіма правами людини та громадянина окрім обмежень визначених законом, тому класифікація, що буде наведена нижче – слугує для них безпосередньою можливістю захисту своїх прав чи законних інтересів.

Найчастіше класифікація, що зустрічається в юридичній літературі та дослідженнях з даного питання, зазначає, що усі правозахисні міжнародні організації можна поділити на дві групи: універсальні та регіональні. Тому ми пропонуємо, також розглядати їх саме так. Варто зазначити, що подібний розподіл також зустрічається у працях інших науковців, а саме: Валієва Р. М., Абашидзе А. Х., Алієва З. Г. та інших.

Нам імпонує виведене поняття універсальних правозахисних механізмів, що наводить у своїй роботі І. Ліщина. Так, універсальні правозахисні механізми – це органи та організації, що розповсюджують свою діяльність на весь світ, в незалежності від державних та регіональних кордонів. Ці механізми в тій чи іншій мірі пов'язані з основною міжнародною організацією світу – Організацією Об'єднаних Націй [10, с. 8].

Що стосується ролі міжнародних універсальних механізмів захис-

ту прав людини, то хочемо виділити такі:

1. Рада ООН по правам людини, що була створена на заміну Комісії ООН з прав людини, яка діяла ще з 1946 року. На основі прийнятих рішень Ради ООН по правам людини приймає резолюції, але змусити виконувати їх інших держав-учасниць ООН – Рада по правам людини не може. Даний орган є дуже важливим для захисту прав людини, але можливість звернення до нього кожному громадянину з індивідуальною скаргою відсутня.

2. Верховний Комісар ООН з прав людини – це ще один механізм, що має безпосереднє відношення до захисту прав людини у світі.

3. Конвенційні міжнародні органи з питань захисту прав людини. Відповідно до інформації, опублікованої на офіційній веб-сторінці організацій об'єднаних націй, на сьогоднішній момент існує 10 об'єднаних міжнародних органів з питань захисту людини, а саме: Комітет ООН з прав людини; Комітет ООН з економічних, соціальних і культурних прав; Комітет ООН з ліквідації расової дискримінації; Комітет ООН з ліквідації дискримінації у відношенні до жінок; Комітет ООН проти катувань; Комітет ООН з прав дитини; Комітет ООН з прав інвалідів; Комітет ООН з прав трудящих мігрантів; Підкомітет по попередженню катувань та Комітет по насильницьким зникненням [11].

Варто відмітити, що всі конвенційні або договірні міжнародні органи були створені для контролю виконання ряду міжнародних універсальних договорів [12, с. 584]. Але при цьому будь-які їхні рішення будуть мати суто рекомендаційний характер для кожної держави, якій вони будуть надаватися.

Другим важливим елементом міжнародного механізму захисту прав людини є регіональні міжнародні організації. Регіональною міжнародною організацією називають, якщо її учасниками є держави, що зна-

ходяться в межах певного регіону земної кулі, наприклад, Європи, Африки чи Південної Америки. Найбільш цікавим для нас, безсумнівно, є Європейська система захисту прав людини. По-перше, як найбільш розгалужена та дієздатна, а по-друге, маюча для нас, українців, саме безпосереднє відношення. Вона діє в рамках функціонування Ради Європи, учасником якої є Україна з 1995 року [10, с. 8].

Взагалі, Рада Європи – це міжнародна організація, яка сприяє співробітництву між її членами, країнами Європи, в галузі прав людини, стандартів права, демократичного розвитку, законності та культурної взаємодії. Вона була офіційно заснована 5 травня 1949 року Лондонською Угодою, підписаною десятима країнами-засновниками. Цей договір зараз відомий як Статут Ради Європи [13, с. 71].

Що стосується понять «європейські стандарти прав людини» та «європейська система захисту прав людини» то вони виникли вже після створення Ради Європи та після її ефективного функціонування [12, с. 600].

На нашу думку, один з головних чинників, що послугував зародженню розуміння європейських стандартів прав людини, стало прийняття найважливішого документа Ради Європи у сфері захисту прав та законних інтересів будь-якої людини – Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), яка у свою чергу, стала основою існування Європейського суду з прав людини.

Необхідно також зазначити, що до складу Ради Європи входять:

1. Комітет міністрів Ради Європи (або часто Комітет міністрів) є органом Ради Європи, що приймає рішення. До його складу входять міністри закордонних справ всіх країн-членів або їх постійні дипломатичні представники. Це одночасно урядовий орган, в якому національні підходи до розв'язання проблем, що

стоять перед європейським суспільством, можуть обговорюватися на рівній основі. У співпраці з Парламентською асамблеєю, Комітет міністрів стоїть на сторожі європейських цінностей, а також контролює дотримання країнами-членами своїх зобов'язань [13, с. 72]. Звідси стає зрозумілим, що хоча Комітет міністрів і є одним з найважливіших складових Ради Європи, без якого цінність розуміння європейських правил скоріше за все може бути втраченою, але можливість звернення до них з індивідуальною заявою як громадянина України загалом, так засудженого чи ув'язненого зокрема, для захисту своїх прав чи законних інтересів відсутня.

2. Парламентська асамблея Ради Європи (далі – ПАРЄ) – один з двох головних статутних органів Ради Європи; консультативний орган, що складається з представників парламенту всіх країн-членів. Асамблея приймає резолюції та рекомендації на основі доповідей, що їх готують депутати. Серед важливих повноважень ПАРЄ – вибори Генерального секретаря Ради Європи та його заступника, суддів Європейського суду з прав людини, прийняття висновків щодо кандидатур нових країн-членів, моніторинг виконання ними зобов'язань, взятих при вступі. ПАРЄ приймає висновки на проекти всіх міжнародних конвенцій, які розробляються в Раді Європи [12, с. 72]. Аналізуючи вищезазначене ми можемо зрозуміти, що цей орган Ради Європи є також дуже важливим, і своєю діяльністю він закладає основи розуміння прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, але можливість звернення до нього з індивідуальною скаргою також відсутня.

3. Дорадчі органи. До їхнього складу входить:

3.1. Венеціанська комісія – дорадчий орган Ради Європи з питань конституційного права, котрий надає висновки про відповідність проектів законодавчих актів європейським

стандартам і цінностям. Офіційна назва – Європейська комісія за демократію через право. Організаційно Комісія є «частково відкритою домовленістю» в рамках РЄ. Це означає, що країни-члени РЄ не зобов'язані в ній брати участь, проте членство в ній відкрито. Комісія є форумом, в ході якого країни можуть обмінюватися інформацією, вчитися один в одного, обговорювати ідеї й проекти, пов'язані з конституційними питаннями [12, с. 74].

3.2. Конгрес місцевої та регіональної влади Європи – це консультативний орган, що представляє місцеві та регіональні влади. Делегація кожної країни в Конгресі складається з однакової частини представників регіонів та органів місцевого самоврядування [12, с. 74].

4. Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) не входить до складу органів Ради Європи, а лише діє при ній. Як ми вже зазначали, то він був утворений шляхом прийняття Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. І саме ЄСПЛ ми хочемо приділити найбільше уваги, адже саме до даного Суду може звернутися кожна людина з індивідуально, що є громадянином держави-учасниці ради Європи. Оскільки Україна стала учасницею Ради Європи у 1995 році, то відповідно з того часу є можливість у наших громадян звертатися до даного міжнародного механізму для захисту своїх прав та законних інтересів. Також, відповідно до статті 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» – рішення Суду є обов'язковими для виконання Україною [14].

Варто врахувати, що для звернення в ЄСПЛ – існує певна процедура, а саме – спочатку людина повинна захистити свої права в усіх судових інстанціях на національному рівні, а вже якщо їй це не вдається, то тоді є можливість звернутися для захисту своїх прав та законних інтересів до Європейського суду з

прав людини. Відповідно до інформації опублікованої у засобах масової інформації, а саме в «Європейській правді» то Україна вже не перший рік входить у трійку лідерів звернення до ЄСПЛ. Так, у 2018 році від України до ЄСПЛ було подано 7267 скарг, а перші два місяці займають Росія (11745 скарг) та Румунія (8503 скарги) [15]. На жаль, не можливо сказати скільки від загальної кількості заяв подали скарги засуджені та ув'язнені, але сам факт існування подібних моментів ми можемо знайти у офіційних рішеннях ЄСПЛ. Так, у справі «Сергій Савенко проти України», де заявник (що на час порушення його прав та законних інтересів відбував кримінальне покарання у Темніївській виправній колонії № 100) подав заяву до ЄСПЛ з твердженням, що було порушено статтю 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод – заборона катувань. В процесі розгляду справи по суті Суд, визнавши Україну винною у порушенні статті 3 Конвенції та призначив виплатити заявникові сім тисяч євро компенсації.

Подібні справи ми зустрічаємо останнім часом усе частіше... Серед них є справа «Маленко проти України» де держава виплатила потерпілому вісім тисяч євро компенсації чи справу «Коновальчук проти України», де компенсація склала десять тисяч євро. Але про що свідчить ця статистика, яка кожного дня лише зростає? Про збільшення в нашій державі порушення прав та законних інтересів засуджених чи ув'язнених? Чи про те, що наша держава тільки починає ставати демократичною країною, де можна бути впевненим у можливості захисту своїх прав? Зараз про це сказати важко, але ми сподіваємося, що з кожним днем віра в європейські цінності та права людини буде панувати в нашій державі, а ті люди, чий права все ж таки будуть порушені – будуть впевнені у їхньому відновленні та захисті.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, хочемо зробити висновки, що нині, обов'язок виконувати більшість кримінальних покарань, а саме 8 з 12, що передбачені Кримінальним кодексом України, покладається на Державну кримінально-виконавчу службу України. З цього стає зрозумілим, що в більшості випадків питання дотримання прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених залежить від персоналу саме цієї служби. Тому, на нашу думку, дослідженню стану реформуванню ДКВС України важливо приділити увагу, що ми й зробили. З аналізу стало зрозумілим, що за часи незалежності дана служба пережила ряд реформ, де наприклад, створення у 2010 році Указом президента України Державної пенітенціарної служби України – було важливим моментом, адже воно заклало підвалини переходу в системі виконання кримінальних покарань від карального до реабілітаційного підходу, а ось зміни за останні чотири роки (ліквідація Державної пенітенціарної служби України та покладенні на Міністерство юстиції України завдання та функції реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації) ще залишається відкритим питанням.

Також, ми визначили, що правова система захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених являє собою сукупність різних механізмів, якими можуть скористатися засуджені та ув'язнені у разі порушення їхніх прав чи законних інтересів, з метою їхнього захисту чи відновлення. На міжнародному рівні усі вони поділяються на дві великі групи – універсальні (що мають відношення до діяльності ООН) та регіональні (у нашому випадку ті, що пов'язані з діяльністю Ради Європи. При цьому варто зазначити, що на нашу точку зору найважливіше місце серед усіх міжнародних механізмів захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених займає Європейський суд з прав лю-

дини, до якого останнім часом усе частіше звертаються засуджені та ув'язнені. Також ми хочемо зазначити, що у подальших наших дослідженнях хочемо більш детально проаналізувати практику розгляду

ЄСПЛ скарг від засуджених та ув'язнених з України, а також дослідити національні механізми захисту прав та законних інтересів засудженими та ув'язненими.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 року «Стратегії сталого розвитку Україна-2020» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення 26.09.2019).
2. Конституція України від 28.06.1996 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 26.09.2019).
3. Журанов Д. Аналітичний звіт за результатами здійснення моніторингових візитів до установ Державної кримінально-виконавчої служби України у 2018 році. Київ, 2008. 64 с.
4. Про утворення Державного департаменту України з питань виконання покарань: Указ Президента України № 344 від 22.05.1998 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/98> (дата звернення 26.09.2019).
5. Про виведення Державного департаменту України з питань виконання покарань з підпорядкування Міністерства внутрішніх справ України: Указ Президента України № 248/99 від 12 березня 1999 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/tu/248/99> (дата звернення 26.09.2019).
6. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України № 1085/2010 від 09.12.2010 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010> (дата звернення 26.09.2019).
7. Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції: Постанова Кабінету Міністрів України №343 від 18.05.2016 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/343-2016-%D0%BF> (дата звернення 26.09.2019).
8. Про утворення міжрегіонального територіального органу Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань: Постанова Кабінету Міністрів України №709 від 13.09.2017 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/709-2017-%D0%BF> (дата звернення 26.09.2019).
9. Магновський І. Й. Гарантії прав і свобод людини та громадянина в праві України (теоретико-правовий аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к-та юр. наук: 12.00.01. Київ, 2003. 22 с.
10. Лищина І. Международные механизмы защиты прав человека. URL: <http://library.khpg.org/files/docs/056.pdf> (дата звернення 26.09.2019).
11. Организация Объединенных Наций. Управление Верховного Комиссара. URL: <https://www.ohchr.org/RU/HRBodies/Pages/HumanRightsBodies.aspx> (дата звернення 26.09.2019).
12. Международная и внутригосударственная защита прав человека. URL: file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F/Downloads/valeev_r_m_abashidze_a_kh_aliev_z_g_i_dr_mezhdunarodnaya_i_v.pdf (дата звернення 26.09.2019).
13. Романюк О. В., Човган В. О. Міжнародні стандарти, принципи і рекомендації в галузі виконання покарань та діяльності органів і установ виконання покарань. Біла Церква, 2016. 132 с.
14. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення 26.09.2019).

15. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/01/24/7091973/> (дата звернення 26.09.2019).

Петельнікова Н. М. Міжнародні механізми захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених

Стаття присвячена розгляду міжнародних механізмів захисту прав та законних інтересів людини і громадянина в цілому, а також засуджених та ув'язнених зокрема. У статті проаналізовано стан реформи Державної кримінально-виконавчої служби України за останні роки; досліджено сутність поняття «правова система захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених»; розглянуті міжнародні механізми, що функціонують у сфері захисту прав людини; а також проаналізована можливість звернення до вищезазначених органів та організацій засуджених та ув'язнених з індивідуальними скаргами.

Ключові слова: права людини, засуджених, ув'язнених, універсальні механізми захисту прав людини, регіональні механізми захисту прав людини, Організація Об'єднаних націй, Рада Європи, Європейський Суд з прав людини.

Петельнікова Н. Н. Международные механизмы защиты прав и законных интересов осужденных и заключенных

Статья посвящена рассмотрению международных механизмов защиты прав и законных интересов человека и гражданина в целом, а также осужденных и заключенных в частности. В статье проанализировано состояние реформы Государственной уголовно-исполнительной службы Украины за последние годы; исследована сущность понятия «правовая система защиты прав и законных интересов осужденных и заключенных»; рассмотрены международные механизмы, функционирующие в сфере защиты прав человека; а также проанализирована возможность обращения к вышеупомянутым органам и организациям осужденными и заключенными с индивидуальными жалобами.

Ключевые слова: права человека, осужденный, заключенный, универсальные механизмы защиты прав человека, региональные механизмы защиты прав человека, Организация Объединенных Наций, Совет Европы, Европейский Суд по правам человека.

Petelnikova N. International mechanisms for the protection of rights and legitimate interests of convicts and prisoners

The paper deals with international mechanisms for the protection of rights and legitimate interests of every individual citizen, as well as convicts and prisoners. Currently, the State Criminal-Executive Service of Ukraine carries most criminal penalties, namely 8 out of 12 provided for in the Criminal Code of Ukraine. Therefore, it is essential to study the process of reforming this authority, which is the aim of this paper. Over the past four years of reforms, the State Criminal-Executive Service of Ukraine has faced significant changes. However, it is still crucial to find out how they will affect the status of rights and legitimate interests of convicts and prisoners.

The paper agrees with I. Mahnovskiy, who believes that the institution for the protection of rights and freedoms originates when they are violated, or certain measures are taken to restore the violated right or freedom. In this regard, the paper suggests considering a legal system for the protection of rights and legitimate interests of convicts

and prisoners as different mechanisms which they may use in the event of their rights or legitimate interests being violated to protect or restore them.

At the same time, international mechanisms for the protection of human rights serve as a system of international (interstate) bodies and organizations that act to implement international standards of human rights and freedoms or to restore them in the event of a violation. In addition to intergovernmental bodies and organizations, there are many so-called nongovernmental human rights organizations all over the world.

Many scholars (A. Aliiev, I. Lishchyna, R. Valiiev et al.) divide international mechanisms for the protection of human rights into two broad groups: universal and regional. The paper considers them, too.

The paper also explores international bodies and organizations that enable every Ukrainian citizen to file a complaint or petition to protect their rights and legitimate interests. Besides, it analyzes the cases of convicts or prisoners filing complaints and petitions in more detail.

Key words: human rights, convict, prisoner, universal mechanisms for the protection of human rights, regional mechanisms for the protection of human rights, United Nations, Council of Europe, European Court of Human Rights.

